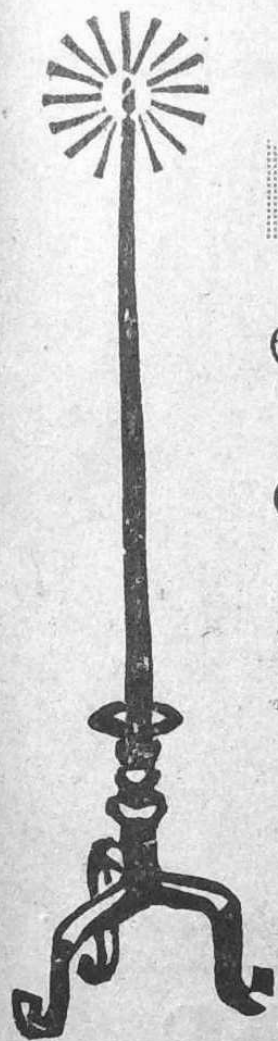

FEIZ HA BREIZ

kannad miziek ar Vretoned

ra vezo FEIZ ha BREIZ
evel eur steredenn skedus
e kreiz ar c'hoummoul ten-
val a zo o c'helei BREIZ !

GÉRAINT DYFNALLT OWEN

(23, 1, 39)

C'HOUEVREIR 1939

FEIZ HA BREIZ

Renet gand an Ao. PÉROT

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz : 15 lur. — Frans ha broïou stag outi : 18 lur.
Evid ar re a zo e diavéz bro : 20 lur.
Koumanantchou a enor : 20 lur
Kasit ho koumanchou, dre chek-post da : M. L'ADMINISTRATEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC, (l'inistère).
C. C. 21.802 - Rennes.

Lenn ha studia :

- LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons.
gant F. Vallée (Prudhomme), Sant Brieg 15 fr.
- GERIADURIG BREZONEK GALLEK,
gant Ernault (Prudhomme) 18 fr.
- GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS BRETON,
gant Vallée (Imprimerie Commerciale, Roazon. 75 fr.
- LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS
CLASSÉS D'APRÈS LE SENS, gant Vallée (levr I) 10 fr.
Jaffrennou, Ti (An Ouled., Kerhaez (levr II) 12 frs
- NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTED (e ti Vallée, 37,
rue St. Benoit, St. Brieg) hep gériadur. 4 fr.
- Pep levrenn gand gériadur 8 fr.
- SKELTLA SEGOBRANI (e ti Vallée, pep levrenn

MOULEREZ KREISKER

a ra labour marc'had mat ha kaer

Eun Ti dalc'het gand brogarourien

Moula a reomp labouriou a bep seurt :

Talbennou liziri — Kartennou — Leoriou —

Kelaouennou — Skritellou, hag all...

46, ru Cadiou, Kastell-Paol

75vet BLOAVEZ — Nnn 2

Miz C'hovevrer 1939

FEIZ HA BREIZ

AR WELLAENN GENTA

« Feiz ha Breiz » a vezo moulet hivizken e Moulerez Kreisker, 46, ru Cadiou, e Kastell-Paol hag ar wellaenn genta a zegas ar vouterez-se ennan eo kas, evel m'her gwelit, eus a 16 da 32, niver e bajennou : eun dra eo !

Gwella-se ivez ma teu kement a gresk e niver hol lennerien ha ma 'z eus deuet e niver hor pajennou ; neuze, hep dale, e kaeräio c'hoaz hor c'helaouenn.

Kentel an eil sul a-raok ar C'horäiz

AR BOAN

Sant Paol, gwasa enebour Hor Zalver, e penn kenta e amzer, ha deuet da veza, goudeze, e vrasa abostol etouez ar bayaned, a skriv, en e eilvet lizer da gristenien Korint, a lenner en ofenn an eil sul a-raok ar C'horäiz, pegement a boan en deus bet da c'houzanv evit diazeza dre ar bed rouantelez Jezuz-Krist :

« Me 'zo bet er prizon ; me 'zo bet blonset a daoliou, n'ouzon ket pet gwech ; alies em eus gwelet ar maro a-dost ; pemp gwech em eus bet a-berz ar Yuzevien daou ugent taol skourjez nemed unan ; teir gwech oun bet skoet gant gwialennoù, eur wech a daoliou mein, teir gwech al lestr ma oan warnan en deus graet pense ; me 'zo bet eun devez hag eun nozvez e strad ar mor. Alies o vale dre ar bed oun bet war var ; war var war ar steriou ; war var a-berz al laeron ; war var a-berz ar Yuzevien ; war var a-berz ar bayaned ; war var er c'heriou ; war var er gouezeri, war var war ar mor ; war var etouez ar fals breudeur. Labouriou ha poaniou am eus bet da c'houzanv ; diouer a voued hag a gousket estreged eur wech ; riou ha pacuren-tertez. Ouspän an drougou-se a zianvez e c'hellan c'hoaz komz d'eooc'h eus ar pez a bouez war va spered bemdez : ar preder

« gand an holl gristenieziou am eus savet. Piou a vez poan
« warnan hep na vefe poaniet va-unan ? Piou a gouez er pe-
« c'hed hep na vefe rannet kerkent va c'halon ? ».

N'eus ket eun den, aet war an oad, ha ne c'hellfe ket, evel
sant Paol, ober eul lizer hir, m'en defe c'hoant da lakat dre skrid
ar poaniou en deus gouzanvet abaoe m'ema war an douar.

Poaniou korf ha poaniou spered ; kroaziou war groaziou ; tru-
buihou war drubuihou ; darn, a lavaried, o defe nebeu toc'h,
darn, a lavaried, o defe muioc'h ; ar pezh a zo gwir eo o deus
an holl o samm.

I

Ar boan a zo eun dra red ; ar re goz hen anavez mat ; ar re
yaouank o deus he gwelet meur a wech hag ar bugel bihan e-
unan en deus graet anaoudegezh ganti a-raok m'eo gouest da
lavaret e pelec'h ema e boan.

Eun skrivagner gall ha n'eo ket gouest da gomz nag eus eun
den nag eus eun dra, abeg enno, hep kaout a embanne
e oa ar boan eun dra iskiz, eun dra ha n'oa ket dleet e vije
anezan er bed-man.

Hep mar ebet, Doue n'en deus ket krouet an den evid ar boan ;
Doue n'en deus ket krouet ar boan ; hon tud kenta eo o deus digo
ret d'ar boan dor ar bed-man p'o deus digoret dor o c'halon d'ar
pec'hed ; int-i eo o deus chachet ar boan war o c'hein hag abaoe
ar boan ganet gand ar c'horfi, a gerz d'e heul hag a deu a-benn
anezan.

Kaer o devezo ar fals-doktored skanvbenni, ar boan a bado
keit hag ar bed hag e lec'h drouk-prezeg anezi, gwella tra hon
eus da ober eo gwelet pera dalv.

II

Ar boan a zo eun dra hag a vad d'an den, evel ma ra vad da
bep tra.

Ar boan a ra vad d'an douar ; tommer ha yennienn a zo traou
poaniet ; evit beza mat, koulskoude, ez eo red e vefe tomm bras
en hanv ha yenn bras er goanv ; abenn rei eostou mat a lavare
ar re goz, an douar a rank mervel diou wech ar bloaz : mervel
devet gand an heol en hanv ha mervel suilhet gand ar skourv er
goanv.

Ar mor ma chomfe hep finval a deufe dizale da veza eun
dour trenk gouest da hada ar maro dre ar bed-holl, met an Aou-
rou Doue hen hej hag hen dihej her stlap diwar ar garreg-man.

War ar garreg-hont ha dre ma vez, en doare-ze, loc'het ha di-
loc'het, e kendalc'h da veza eun dour a vuhez hag eun eienenn
a binvidigez.

Ar boan, koulz lavaret, a ra vad d'ar mor. Klevet em eus gwe-
chall, e ti va zud, ar gomz gwir bater-man : « Breman ne vez
graet mui nemet traou diwar-zav ! » da lavaret eo traou bras da
welet, diwar c'horre, met traou ha o deus, e gwirionez, nebeud
a dalvoudegezh, traou ha ne badont ket. Perak ? Aoun
o-devoa bet ar re o grae rak ar boan hag an traou bras, kaer
ha padus e ranker kemeret amzer ha poan evid o ober.
Ar pezh o zigouez gand an traou a zo en dro d'an den a zigouez
ivez gand an den e-unan ; an den ne deu da veza den a-walc'h
nemet poan en defe bet, nemet e skol ar boan e vefe bet savet,
nemet kizellet e vefe bet gand kizell ar boan.

An dud o deus lezet ar roudou dounna war o lerc'h, er bed-
man, n'eo ket e skol ar blijadur eo ez int bet savet, met e skol
ar boan. Gwelit sant Paol a zo kement a hano anezan hizio ma
c'heller lavarout eo ar zul-man e zul, petra oa ?

Eun denig dister, n'en devoa ket kals oustenn tri droatad ;
bec'h d'ezan gwelet sklêr, hanter-amzer ; ret d'ezan ober ar gwyader
evit gouest e vara, ar pezh n'en deus ket miret outan, ken har-
pet ha ma oa gand gras Doue, da veza prezeger ar wirionez ha
doktor ar bayaned.

E skol ar boan e teuas da veza eun den, evel ma n'eus ket
bet kals evel dan, war an douar.

Diwergli a ra 'n houarn en tan,

An den n'eo den anez kaout poan !

Ha ma ra vad ar boan d'an den evid ar pezh a zell ouz ar
bed-man, e ra vad d'ezan, dreist-holl, evid ar pezh a zell ouz ar
bed-all. I eo a laka an den da dostaat ouz Doue, evel m'hen desk
d'eomp bemdez ar skiant-prena. Nak a bet ne welomp ni ket,
en dra ma welont pep tra o vont hervez o c'hoant oc'h ankou-
nac'hât hent o iliz, o klask er grouadurien plijadurieu difenrêt
hag o tizrei ouz an Aotrou Doue kerkent ha m'en deus bet ar
vadelez d'o skei gand birou ar boan !

Ar boan a zo evel eur c'haead drez ha spenn savet gand Doue
en e vadelez, e kreiz hent bras an ifern da welet hag hen a c'hello
miret ouz ar pec'h paour da gerzet pelloc'h warnan ; hi eo a
laka an den da zont ennan e-unan hag a ra d'ezan lavaret, evel
ar mab foran : « Sevel a rin ; dizrei a rin da di va zad ! ».

An dud wella eo ar re a vez tenna o buhez war an douar-man ;
etouez ar muia drein ema ar brava roz.

III

Red eo gouzout tenna talvoudegez eus hor poaniou.

Eleiz a zo hag o deus poan hag a goll o foan dre ma n'he gouzanvont ket heb en em glemm ha dre ma ne zigasont gwellaenn ebet en o buhez : « Perdidistis utilitatem, miseriarum ves trarum » a lavare an doktor bras sant Augustin da gristenien e amzer ; koll a rit ho poaniou rak ne cuezit ket tenna talvoudegez anezo.

Hent ar groaz eo hent ar baradoz ; ar groaz eo skeul ar baradoz ; ra zougo pep hini e hini heb en em glemm ; Doue ne laka kroaz re bounner ebet war diousoaz den !

Leveromp eta, beb an amzer, a greiz kalon ar c'homzou-man a lavare gwechall ar roue David : « *Lati sumus pro diebus quibus nos humiliastis, annis quibus vidimus mala* » (Ps. 89).
hen ober ; mat eo ! ya, laouen ! mat ho peus graet !

Derveziou 'zo bet hag ho peus hon diskaret izela ma c'hellec'h Bloaveziou a zo bet ha n'hon eus bet enno nemet poan ; mat eo ! ya ! laouen ! mat ho peus graet !

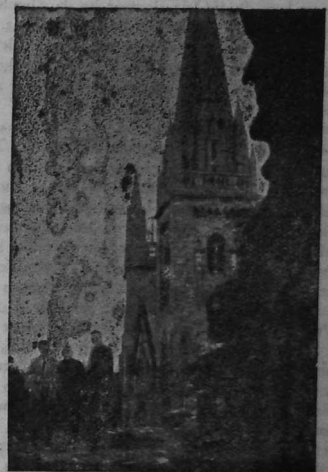
Rak c'houi ne glaskit nemet hor brasa mad ha ne c'hlazit nemed evid gwellat ; ne zammit ket an den, en tuall d'ar pez ma 'z eo gouest da zougen hag evel m'oc'h deuet gwechall war zikour sant Paol, en e drubuilhou, ha ma lavarec'h d'ezan : « Harp a-wac'h az peus gant va gras ! » e teuit bemdez ivez breman war zikour kement hini eus ho pugale a en em gav er boan, dal m'en em dro warzu ennoe'h : bennoz d'eoc'h eta, Tad trugarezus meurbed, c'houi hag a oar hor frealzi ker brao en hon holl drubuilhou, bennoz d'eo'h ha meuleudi, da virviken !

Y.-V. PERROT.

NAVET
DERVEZ
A VIZ
C'HOUEVRER

iliz Landav

SANT TELO
KENTA ESKOB
LANDAV

Iliz-veur Landav, kaera iliz Kembre, goude hini sant Divi a vir, e gwasked he mogerioù koz, daou vez kaer, beziou eskibien genta Goueled Kembre, sant Dyfrig, eskob Caerleon ha sant Telo, eskob Landav.

Telo a oa brudet mat, e hanter ar c'houec'hvet kantved, ar-araok ma teuas Augustin da Gaergaint (Canterbury) ha marteze zoken a-raok ma tiazas Divi e gador-abadetona ; sevel a eure eur manati e Landav, harp e Caerdydd (Cardiff), wardro z'r bloaz 540 hag ac'hano ez eas, hen hag e vened, da brezeg ar feiz da C'houeled Kembre, da Gerne-Veur ha da Vreiz-Vihan hag al lec'hioù a zoug e hano c'hoaz, er broioù-se, a gomz atac, ivez, eus e labourou.

Goude beza bet eur pennad e Dol, Telo a yeas da welet e vreur kaer Budig, da Gemper ha da c'houlenn kelou digantan eus e ni Oudocui a oa yaouankik flamm c'hoaz.

Endra m'edo e lez e vreur kaer e klevas e oa kouezet an derzienn velen e Breiz-Veur hag e kasas kelou d'ar re a oa deuet gantan hag a oa en em zilet a-gleiz hag a-zehou, d'en em voda evit distrei adarre d'ar gêr.

P'edont warnez pignat en o bigi e teuas Samson, Budig hag holl Vreiziz Breiz-Vihan da c'houlenn ouz Telo chom gante c'hoaz eur pennad da rei an dourn d'ezo d'en em zizober diouz an amprevan a zen ma oa Konomor a oa o chom e kostezioù Kaeraz hag a glaske, dre dorfejou beza roue war Breiz a-bez; eskibien Breiz o devoa taolet an eskumunugenn warnan, diwar lein Menez Bre: Samson, evit kaout muioc'h a amzer ha stourm gwelloc'h a-ze outan, a fizias iliz Dol e Telo; henman, avat kerent ha ma welas en devoa gallet Samson kas e gefridi da benn a zistroas d'e vro: seiz vloaz, seiz miz e oa bet o chom e Breiz-Vihan, adalek ar bloaz 547 betek ar bloaz 555.

A-raok distrei da Vreiz-Veur, evit diskouez e anaoudegez vat goude an digemer kaer a oa bet graet d'ezan e Breiz-Vihan, Telo a c'houlennas ouz an Aotrou Doue ma n'o divije ket brezelourien Breiz-Vihan o far, pa vijent o stourm war varc'h: pedenn ar zant a zo bet selaouet hag en e vuhez skrivet e Landav, en *XIIvet kantved*, ec'h anzaver e oa gwazed Breiz-Vihan neuze c'hoaz, seiz gwech gwelloc'h da stourm war varc'h eget war droad, hag ar brud-se, evel a lavar an Aotrou Loth, n'eo ket bet savet, heb abeg, p'eo gwir eo war varc'h eo e stourmas Breiziz ar muia evit difenn o bro ha war varc'h eo e trec'hjont ar C'hallaoued, e Ballon, er bloaz 845.

Telo, o tizrei da Gembre, a c'hellas kas gantan e ni Oudocui, a deuas diwezatoc'h da veza eskob, war e lerc'h, e Landav, rak he c'hoar he devoa bet eur pevare mab, Teudrig, a deuas da veza roue, warlerc'h e dad.

Telo a varvas koz mat, d'an 9 a viz c'houevrer, e bloaveziou diweza ar c'houec'hvet kantved, en eul lec'h a zoug abaoe e hano, e Landelo-Veur, e ki henik Kervarzin; eno e oa bet o vev, eur pennad, e-unan, pell diouz trouz ar bed.

Eun darn eus e relegou a jomas e Landelo Veur; darn all a voe kaset da Bernalun, e takad douar Penbroc'h, el lec'h m'edo beziet e dud koz; an darn vrasa a voe degaset da Landav, el lec'h ma c'hoarvezas eleiz a vuzudou en dro d'e vez; ac'hano eo e c'hellas hol Landelo - ni kaout eun draik bennak eus e eskern, a vez douget, gant doujans, e prosnesion, d'ar pardon bras a zigouez bep bloaz da zul ha da lun ar Pantekost.

En e amzer eo e stagas ar Zaozon da ober o reuz e Breiz-Veur; eleiz a Gerneviz o devoa ranket tec'het, en o raok, hag a oa diskennet war aochou hon Arvor; savet o devoa eur Vro-Gerne nevez, gant Kemper da gêr-benn, Galon da Roue ha Kaourintin da eskob.

Dem-goude tremenvan Galon Veur, marvet disher, unan eus aotronez vrasa bro Gerne, hag eun tamm kar d'ezan, Budig, mab Kebedan, a glaskas dougen e gurunenn; e genvroiz, a-va, a gavas gwell en em drei ouz eur c'hernevad all; Eeün-Reiz, nevez diskennet ivez eus Kerne Breiz-Veur e Kerne Breiz-Vihan. Budig, o welet kement-se, a dec'has da vro Gembre hag eno e tomas; e bried, Anaaved, a oa c'hoar da Delo, abad hag eskob Landav; bugale a deuas d'ezo: Ismael ha Tyfei; Telo hag a oa troet ouz e nied, a gemeras abred Ismael etouez e venec'h; Tyfei, siouaz, a varvas, ez-yaouank, dre zarvoud; a drugarez Doue, Budig ha Anaaved a oa en oad vat c'hoaz da gaout bugale all.

Epad an amzer-ze, e Breiz-Vihan e c'hoarveze gwall zarvoud; pa voe lazet Melar, mab Miliou, gand e wall eontr Rivod ha pa varvas henman, ivez, dem-goude, evel eun den daonet, penadureziou Bro-Gerne, pa n'o devoa mui den eus a lignez Eün-Reiz da lakât, en o fenn, a en em erbedas ouz Budig, hag a gasas kemennadurez d'ezan da zistrei daveto.

Budig, gant e holl dud, a reas e ziskenn e Kemper; da gredi eo, wardro ar bloaz 545 hag e bried, dem-goude, a c'hanas eur mabig all, an trede, hag a voe hanvet Oudocui; Telo en devoa goulennet ouz Budig, rei d'ezan ivez ar mab-se a zouge e c'hoar, p'edo o vont da dreuzi ar mor hag en aoun d'e goll e teuas e-unan d'e gerc'hat, er bloaz 547; eun digarez vrasoc'h, evelato c'hoaz, en devoa da ziskenn e Breiz-Vihan hag e oa evit tec'het, hen hag e dud, a-raok eur c'hlenved, an derzienn velen, a rae, en amzer-se, eur reuz spontus, e Kembre: an dud a varve evel kelien.

Telo a reas e ziskenn e kichenik Dol ha kenta hini a gavas war e hent a voe Samson, en devoa anavezet e Breiz-Veur, hag a reas d'ezan ha d'e dud, en e vanati, eun digemer eus ar re laouena.

Telo, deuet war an douar bras, gant e dud, evit tec'het diouz ar c'hlenved ha krenfaat e yec'hed, n'oa ket evit rei kals a skoa-zell da Zamson, dioc'htu, evit skigna ar feiz, met ne gollas ket e amzer evelato; planta a eure gwez frouez, — gwez avalou, abati bras betek an Ergae hag en *XIIvet kantved* ec'h hanvet da gredi eo, — war 'n hed eul leo bennak a hirder, adalek an

Relegou sant Dyfrog, a labouras a-raok Telo da skigna ar feiz e Goueled Kembre haga varvas e Bardsey, a voe degaset ivez da Landav e miz mae 1120 hag aboe daou abostol kenta Goueled Kembre a ra o diskuiz, en eur gichen, en henvelep iliz.

Pemp parrez a zo e Breiz Vihan hag eo sant Telo o patron : Landelo ha Leuhan, e Kerne ; Monter-Telo, e kichen Ploermel ; Sant Telo, e kichen Loudieg ha Pledeliac, a veze hanvet Pludeliou, er *XIIIvet*, e kichenik Lamball.

Er skeudennou koz a virer eus sant Telo, e Plogonec, koulz hag e Landelo, hen diskouezer a-c'haoliad war eur c'haro.

E penn tour iliz Landelo, e weled, betek ar bloaz 1886, peniti koz sant Telo ; adrenket e ca bet, er bloaz 1684, met e traon ar mogerioù e kaved c'hoaz mansonerez koz mil bloaz ; eul laouer vaen a oa ennan, bet oc'h ober bez gwechall hag a han ver atao gwele sant Telo ; sant Erwan, deuet di da bardona, a gouskas, eun nozvez, er gwele-se.

Ar peniti a zo skubet a'hano hag al laouer vaen a zo a-stok he c'horf e traon an tour ; nak a draou hag a vire roudou hor zent koz hag a zo bet diskaret, evelse, heb ezomm.

Y. V. P

AIR CHAPEL

A-wel d'an oll, war rûn rouz,
Ar chapel a hunvre hep trouz,
En eur selaou, e-harz he zroad,
Ar waz a vouskan dre ar c'hoad.

Ar paotr-denved, e skeud ar gwez,
Gant e sutell, pe gant e vouez,
A hej en ear, evit netra,
An torrad soniou flour a ra.

Trumm, diouz an tour têt e glas,
E klev ar c'hloc'h o seni glaz,
O ouela goustad ; ha raktal
E red eur vorenn war e dal.

War e vuzell ar c'han a dav,
Bugel, war da serch, kaer az po
D'ar foz digoret er vered...
Nijet eo breman e spered

E vammenn varzonius ken fresk.
En e galon eo aet da hesk
En e laqad daelou a sav.
Ez aes, e c'helli richana.

E ti Doue, hep ehana,
Evel eur c'hristen ma veves,
Met, va vezes mat war evez,
Glaz, eun devez, sonet a vo.

J. L'HELGOUALC'H, O.M.I.
Pontmain, 21-4-38.

Eur Vretonez yaouank

IV. — E DOUSDER HOR MÉZIOU

D'an den n'eo ket berr-welet, hor mêziou ken kaer ha ken didrouz a laouena hag a domm e galon, a sklerijenni hag a vag e spered. Evelse, dre ma kreske en oad, Adriana Fichoux a danve c'houekoc'h c'houeka dousder mêziou Plougerne. Muioc'h mui bepred, e sante peger gwir oa komzou ar barz breizat :

- « Aman, pell diouz an trouz
- « Hag holl safar ar bed,
- « Ar mêziou am c'helenn kerkoulz
- « Hag an habila doktored. »

Klenved an divroa, evit mont er c'hêriou, a dag hirio an dud diouz an druilh. A drugare Doue, en hor Breiz, ne speg ket re evit c'hoaz. Ar pep brasa eus ar Vretoned ne fell ket d'ezo beza diframmet a-ziwar douar o zadou gant sked toullus ar c'hêriou bras ; ne fell ket d'ezo koll al levenez a ra d'hor mêziou tridal ha chacha warno ha war o zud trubuilh hag anken. Mat a reont.

E buhez hor Bretonez yaouank, e lennomp peger bras dudi a roe d'he c'halon gened ha sioulder hor mêziou, pegen eürus oa da gutuilh ar c'henteliou a-vo displeget enno.

Evid Adriana, ez oa eun dudi dispar beva e Kervent : en hon tiegeziou war ar mêz, ar garantez a vo ker breved ! Unan eus he flijadureziou brasa oa beza tost d'he zud en ti pe er parkeier ; unan all, ker bras, oa mont ha dont ganto pe gand he mignonzed dre ar gwenojennou a oa wardro ar gear ha sellout ouz an traou kaer en deus Doue ingalet dre ar bed.

diouz ar boan, eo ec'h eve e eienenn an eürusted. O sellout Eürus hag eürus kenan oa : al levenez, o para bepred war he zal, hen diskoueze splann. Koulskoude, n'eo ket o tec'hout ouz he zud hag ouz he c'henvroiz, ker kalonck hag ive kel laouen en o labouriou tenn, e teskas abred peger gwir eo lavar hon tadou :

- « Ar gwella bara da zibri
- « A vez gounezet o c'houezi. »

gas levenez ; dreist-holl, al labour hag ar gwirioneziou-man :

Abred ec'h anavezaz ar gwirioneziou-man : al labour a zo grêt evid an den ; al labour a zigas yec'hed ar labour a zivezont kinniget da Zoue, a zigas eur mat kalz brasoc'h : ar zantelez.

E kichen he mamm hag he c'hoar hena, e teskas, bih. c'hoaz, ober meur a damm labour : eur blijadur vras he devoa o rei d'ezo eur begadig skoazell. Kerkent hag an oad a bemp bloaz ez ae, gand he breudeur yaouanka, d'ar foenneier pe d'ar parkeier, evid diwall al loened : kel laouen ha ken karantezus oa ma fell d'ezo he c'haout en o c'hichen. « Eun dudi oa he darempredi », eme unan anezo. Epad ma veze talet evez ouz al loened, e veze ive savet c'hoariou ; unan eus ar re a garie ar muia, eme he breur yaouanka, oa ober proseionou ha kana kantikou. Alies, d'ar yaou, goude merenn, e c'houlenne, digand unan eus he breudeur hag he c'hoar yaouank, en em denna ganti el lab evid ober lidou an oferenn hag ar gousperou : ar menoziou kaer a wele, da zul, displeget e ofisou an Iliz hen heulie edoug ar sizun hag a daole levenez war he dervezioù.

Pa c'helle, en nevez amzer hag en hanv, ober baleou dre letoniou hor parkeier hag hor prajeier steredennet a vleuniou, neuze he c'halon a dride gand ar joa. Unan eus he mignonzed ar vrasa he deus skrivet : « Awechou ez aemp dre ar parkeier hag ar prajeier, evit didua hon amzer. Hor c'halonou a vervé gand al levenez, pa welemp an traou kaer a zispake o gened dirag hon daoulagad. Nag a blijadur hon devoa o redek dre an henchou, etre ar c'haedou lann a heje, a-us d'hor penn, dindan eun ezenn avel, o skourrou karget a vleuniou

alaouret ! Nag a levenez o kutuilh bokedou, e mae hag e mezeven dreist-holl ! Hor bokedou a zerviche da gaeraat aoter ar Were'hez hag hini ar Galon Zakr. Awechou, pa gerzemp evelse, e chomemp a zav, evit selaou kan dudius evned an Aotrou Doue, hag ar c'han-se a laouena hor c'halon. »

Ma plije hor mêziou da Adriana dre ma tenne diouto dudi ha levenez, e plijent d'ezi muioc'h e'hoaz dre ma ske-de enno kenteliou evit sevel he spered warzu Doue. E pelec'h eman ar c'houeriad kristen n'hell ket anzav :

« E leor kaer hor mêziou, ar c'houer noz deiz a lenn,
« Hag hep skol all ebet 'zo ar gouizieka den. »

Pep tra en hor mêziou a gomze d'ar vere'h yaouank eus Mestr galloudus ar bed. Ar c'hreunenn o tiwan, o c'hlazvezi hag o tougenn kant evid unan a embanne madelez ha galloud an Aotrou Doue, hag hen dougenne d'E drugarekaat. Pa wele ar yeotenn hag ar vleunienn o skedi dindan glizenn an nenv ha pok an heol, pa gleve ar voc'h-ruzig o kana war beg ar skour-spenn, pa zelle ouz ar stered o lugerni en oabl doun, pa zelaoue an dour oc'h hidoudi er c'houverenn, penaos ne ve ket dibrabet war-zu an nenv ha ne ganfe ket evel ar profet :

« O Doue, va Aotrou,
« Pegen dudius eo hoc'h hano,
« Dre ar bed a-bez ! » (Ps. 8).

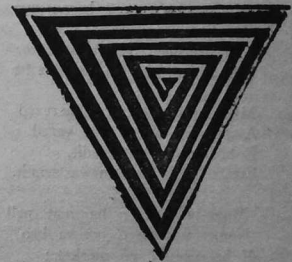
An traou kaer a wele en dro d'ezi' a rae d'ezi sonjal ive e gened ar Were'hez dinamm. He c'hoar a lavar e karie kentan ar c'homzou ha klevet e vezent alies war he muzellou : « He gwelet am eus kaer evel eur goulm o sevel a-ziwar ribl an dour hag eur c'houez burzudus en em ingale eus he dilhad. Evel eun deiz nevez amzer, roz ha lili a oa en dro d'ezi. » Evelse e komze alies eus ar Were'hez.

E sioulder hor mêziou, Doue a en em blij o komz d'hor c'halon. E mêziou Kervent, Adriana a glevas meur a wech mouez Doue oc'h he gervel da eur vuhez gouestlet d'ezan penn-da-benn. Hag ar vouez-se a oa ker c'houek ma tenne daelou eus kalon ar vere'hig. D'he c'hoar e skrive eun deiz : « Wardro an oad a unnek vloaz, e lennenn muioc'h mui buhez santez Tereza ar Mabig Jezuz, hag ar vuhez-se a leze em ene yaouank merkou birvidik : va youl oa ren eur vuhez henvel

ouz he hini. Nag em eus gouelet, va Doue, o tiwall ar zaout er « Foennog vras », pa zonjen e nerz-kalon ar bugel-se a bemzek vloaz oc'h en em denna en eul leandi ! Er « Goarem briok », eno ive em eus prederiet ; nag em eus eveseet ouz ar gwirioneziou an uhela ! O sonjal er maro, e berrentez ar vuhez hag o pleustri war ar gomz-man : « Petra 'zervich d'an den gounit ar bed holl, mar teu da goll e ene », e teue d'in c'hoant da gimiada diouz ar bed... Kousto pe gousto, e fell d'in gounit ar baradoz.... »

Diwezatac'h pa vezo leanez, Adriana ne ankounac'haio ket ar gelennadurez he devoa maget he ene e sioulder mêziou Kervent. Da eur beleg hag a henche he ene e skrive : « Bez 'ez oun eun ene dibabet gaht Jezuz : Hen e-unan, en deus va c'henteliet ha sonj am eus c'hoaz e pe lec'h. Er parkeier dreist-holl, eo he deus ho Tereza vihan klevet mouez dous ha dudius Mab-Doue. Nag a c'hrasou ! »

Bezomp henvel ouz ar vugale, evel ma kemenn d'eomp hor Zalver, hag e kavimp en hor mêziou ker kaer dudi ha kelennadurez evid hon ene.

KOROLL AR GORRIGANED II

I
War al lanneg, pa vez loar-gann,
Petra welan?
Korriganed o tansal,
O fringal.
Eur strollad tudou munudik
Ker bihanik!
En noz gand o dansou-tro
En em ro!

II
En deiz, n'heller nak o gwelet
Nak o c'hlevet,
Met bep noz ha bep beure
Adarre
E kanont, e troidellont
Hag e tansont
I eo ar c'hornanded
kanfarted!

War al lan-neg pa-vez lo-
ar gann Pe-tra we-lan? Kor-ri-
gan-ned o tan-sal o frin-gal!
Eur Strollad tu-dou mu-nu-dik
Ker-bi-ha-nik En noz gand o
dan-sou tro en em ro!

Ton savet gand an Ao. Mayet

III
Hanvet int potred ar Sabat
Hag o dilhad,
Vel an aour a zo skedus
Ha fentus!
Ha farsus eo gwelet o dremm
Hag o fri lemm
Moan hag hir ha tougn ha kamm
A zo flamm.

IV
Na dremenit ket war ar meziou,
Bugaligou,
Bezit er ger, benn an noz,
En ti kloz!
Rak an neb a vez touellet
En o c'horoll 'vez paket
Ha mouget!
Gand ar botred
TINTIN ANNA.

e brezoneg

I
Pa vezin war va gwele-kloz
O tiwaska poan dez ha noz
Eur ger brezonek a vo saour
Da frealzi va c'halon baour

II
Pa deuy an Ankou d'am gervel
Pa vezin dare da vervel
E brezoneg e ranko dont
Pe, gantan, ne c'hellin ket mont !

III
Hag en neny 'vit goulenn digor
P'am bezo skoet war an nor,
E brezoneg, e komzin sklér :
« Digorit d'in Aotrou Sant Per ! »

IV
Ous hor Zalver, Mab ar Werc'hez
Me a c'houlenno trugarez !
E brezoneg, me lavaró :
« Truez ouzin hag ouz va bro ! »

V
Ha gand eur zell karantezus
Ouzin en em droio Jezuz :
« Ar brezoneg, yez ho sent koz
« A zo er ger em faradoz ! »

VI
Mignouned, kerent, c'hoarezed
A gaso va c'horf d'ar vered
E brezoneg pedit, pedit,
Eus a greiz an tan va zennit.

VII
Maen-bez dister ha mat pell 'zo
Nemet warnan e yez va bro
E brezoneg e vô merket :
« An hini goz a zo kousket ! »
TINTIN ANNA.

PENAOB DESKI AR BREZONEG

A bouez bras eo evit amzer-da-zont Breiz e c'hallfe an holl Vreiziz dont da c'houzout ar brezoneg.

A drugarez Doue, kalz a dud hizio, etouez ar re zesketa, a wel kement-se ervat, hag a lak amzer ha poan da studia yez ar Vro. Evit ar re-ze eo e skrivan ar pennadig-man. Rak, war e welan, ez eus bet degaset el levriou hag en hent-d'al-labour, war dachenn ar studi vrezonek, eur wellaenn na anavezet ket awalc'h, dre n'eo ket bet brudet evel ma tellez beza.

Ar gériadur, da lavaret eo roll an holl c'hériou, setu eno ar pep diaesa, ar pep hira da zeski. P'en em gav ar studier dirag eul levr-gériadur brezonek, hag eur gériadurig e vefe, e renk chom batet, abafet, hag, a zo gwasoc'h, digalonekaet peurliesha o sonjall e tleo, kent mestronia ar yez, sanailha en e spered kemend-all a zanvez.

An diéster bras-se n'eo ket stag ouz hor brezoneg hepken ; ker c'havout a reer e studi an holl yezou. Ha n'eus tu ebet d'e skarza a-ziwar an hent, e doare da blénaat heman ? — Eus ! Eun dro a zo bet kavet gant eur c'helennar war ar saozneg, hag e reer ganti breman da gentelia war ar yez-se. Setu-hi :

E lec'h klask en em gemer ouz ar yezadur en e bez, deski hepken eun dibab graet pavez-tre, ennan ar pep boazeta, ar pep talvoudeka, ar pep reta eus ar gériou. Goude, dre lenn skridou ar wella skrivagnerien ha darempredi yezegerien akuit, e vezo astennet ha pinvidikaet tamm-ha-tamm ar c'henta teskad-diazez-se.

Ha setu petra eman o paouez ober evit hor brezoneg an Aotrou Roparz Hemon, rener *Gwalarn*, hag hen, war eun dro, mestr-kelennar war ar saozneg. Kavet en deus, e levriou-studi Bro-Saoz, skoueriou d'en em harpa warno, en dibab piz ha poellek-meurbet en deus tizet ober eus hor gériou brezonek. « Brezoneg eeun » eo hano an teskad-ze a c'hériou bet dibabet gantan, hag « Alc'houez ar brezoneg eeun » hano al levrig ma kaver ennan an teskad. N'oufen ket ober gwell eget rei, da gloza, an ali-man a lennan war *Walarn* :

Deskit — da genta-holl — ar Brezoneg Eeun.

Gant eul levrig e-giz *Alc'houez ar Brezoneg Eeun*, hag eun tammig bolontez vat, e c'hell n'eus forz piou, e berr amzer, lenn ha skriva ar brezoneg-se, a zo evel eun diazez — starta diazez a zo — da vont pelloc'h.

F. VALLÉE.

SAC'HADIG DOUAR RUMENGOL

Pegement a gemm a deu en den ! Gwehall, m'en divije bet hanter-kant lur, Yann Ar Fur a vefe bet gwelet, epad eiz dervez, oc'h eva leiz e gof bolennad chistr war bolennad chistr. Hag adreuz mogidell e eurusted, en defe kavet ar bed ken kaer eget banvez-eured daou baour.

Met brema pa oa koz, p'en em groumme, pa zaoublege war-du an douar, — moarvat evit klask an toull ma tlee teuzi ennan, — m'en defe bet hanter-kant lur, en defe graet anezo eun implij all. Pehini?... Ken foll oa m'en doa aon ouz hen anzañ outan e-unan. Eo koulskoude ! M'en divije bet ar yalc'had arc'hant-se en divije redet da Vontparnass evit kemerout eur bilheld trede-klas hag e vefe dizroet d'e Vreiz-Izel muia-karet : setu aze !

O ! ar Vro ! pa sonje enni !... Bemdez e sonje enni muioe'h mui ! Bemnoz ec'h hunvre anezi, ha neuze e komze ar yez a zu-hont hag e kave d'ezan beza oc'h eva, eur volennad chistr melen a-unan gant e vignoned en eur zebri krampoez, an amann o ti-vera diouto.

Yann ar Fur en devoa kimiadet diouz e vro d'e bevar bloaz war-n-ugent dre m'o devoa ar Barizianed kinniget d'ezan eur bern arc'hant : sonjit-ta : tri-ugent lur ar miz ! Chomet e oa gant ar Barizianed-se. Dimezet e oa goudeze gant eur plac'h o telc'her eur stal zilhad. O stal o veza aet da stalig e oant en em dennet e Malakoff. Ha d'e zaouzek-vloaz ha tri-ugent, Yann Ar Fur, deuet da veza intanv, a oa evel eur paourkêz ezommek e ti e verc'h, hen dalc'he dre eun tammig karantez. Houman a' oa ganti ostaleuri hag e roe d'he zad, eur wech an amzer, eur werrennadig odivi, met morse an distera liard toull. En hent-se e oa sklêr e stal : n'hellje biken gwelout e vro araok mervel.

N'oa ket pinvidik e vro ! met pegen kaer !... Daelou a zourrenne en e zaoula'gad hanter-zizec'het pa deue da sonj d'ezan eus doare he c'hoajou. Demdost d'ar Faou e oa, e Rumengol, eur geriadennig klujet ouz kostez unan eus krugellou Menez Are. Eun ilizig kizellet koant gant he zour begek ha dantelezet, ma tirede enni bep bloaz, diou wech ar bloaz, tud a vilierou, tud a bep stad hag a bep bro evit meuli an Itron Varia ha goulenn he skoa-zell. Ar veredig, bras evel palv an dorn, ma tlee beza ken c'houek

kousket enni epad an nozvez hir. Ac'hano e weled ar Faou, ar Meneziou Du gant diou dorgenn ar Menez-Hom, roudenn arc'hantet eur sterig o c'hoari-koukoug etre ar bodou haleg. A hano e weled c'hoaz ribl ar mor, gant ar c'herreg flouret diflouret gant al lano, en tu-all koad bras ar C'hannou, lojeiz eun nebeut bleizi, diwallet gant tour chapell Sant-Yann Al Laboused, war lez hent Sant-Riwal ; ar fenneier glas en nevez amzer, melen pa dosta an hanv ha leun a loened o peuri pa deu an eost ; lanneier Rosnoen, kement a vrug ruz enno eget a lann alaouret. O ! koza eno pegen kunv e ve kement-se d'ar alon ! Ha mont da chom evit aao er vered, toueziet kement enni gant an douar, ludu e dud-koz, elec'h mervel e Malakoff ha beza taolet en hevelep toull gant kement truilhek a red an henchou.

Setu dreist pep tra ar pezh a lakae kalon Yann Ar Fur da ranna : a-benn eun nebeut miziou pa vije aet e gorf da goulz lavarout netra e vije douaret evel eur reder henchou e Malakoff, douar ha n'en deus bet morse goloet korf nikun eus ar Furizien. Ma n'en divije bet nemet tri-ugent vloaz e vije loc'het eus Pariz, evit mont, war droad, o c'houlenn an aluzen hed-a-hed an hent, betek e vro. Met d'e zaouzek vloaz ha tri-ugent, daoust ha n'oa ket eun hevelep beaj trec'h d'e nerz ? A-wechou, pa skede an heol e yae war ribl linenn an hent-houarn da zellout ouz an treniou o vont da Vreiz ha da c'hortoz ar re a deue eus Breiz. Neuze avat e tenne doun e halan, rak gant an tren e teue d'ezan eun ezennig eus avel-mor Breiz-Izel, avel yac'h e yaouankiz, hag ouspenn c'houez ar brug, al lann a laka kement a laouenedigez e kalon Breiziz.

Eun devez a viz here, Yann ar Fur a dapas eur gwall sifern. Antronoz en devoe terzienn. Neuze, o sonjal e tostae d'ezan ar poent da guitaat pep tra e tegasas da wir eur sonj a oa pell 'zo war e spered. Skriva a eure da unan eus e nized a oa chomet e Rumengol, hag el lizer e lakeas eiz real, holl ar pezh a chome en e bodig-espenn. An eiz real-se a oa evit ma rajee niz eur gefridi, o ! eur gefridi souezus meurbet, he defe lakaet ar Barizianed da reudia o c'hoarzin.

Eiz dervez goude, Yann Ar Fur, en devoe ranket chom adarre war e wele, a welas unan eus kargidi an hent-houarn, o tont da zegas d'ezan, war bouez rei e sinatur, eur sac'hig lien melen, eur sac'hig pounner, pounner.

« Petra peus lakaet degas d'it ? a c'houlennas Mari, e verc'h. Bleud kerc'h d'ober yod ?... ».

Ar c'hêz koz ne elgerias netra. Tapa 'reas peg er sac'h hag hel lakeas en e wele, harp en e groc'hen

Met antronoz e lavaras d'e verc'h-vihan — eun dimezell hag a c'houneze betek ugent lur en eun ti kemerezh e Paris, hag a oa mat, karantezus, eveziek ouz kement ezomm he zad-koz :

« — Selaou, Soazig, gouzout a ran ez out eur verc'h vat hag ec'h ententez mat an traou... az kwelet am eus a-wechou o ouela en eur lenn leoriou. Selaou... me 'zo o vont da vervel...

— O ! Tad koz !...

— Eo ! Eo ! Va zro eo ! Met ne ran forz. Me 'varvo eurus ma prometes d'in...

— Ma prometan petra ?...

— Ne weles ket ar sac'h-man ? Mat, ar pezh a zo ennan a zo douar eus ar vro. Unan eus va nized en deus e gemeret, Muthont, er vered, war bez va mamm. Mat, an douar-se a fell d'in a vefe lakaet em arched, entent a rez ? N'hellan ket mont da veza douaret d'am bro, setu ma vezo sebliet eun tamm eus va bro a-unan ganen. Marteze am c'havi aet em eil bugaleaj, met petra 'fell d'it ? pa vezer chomet hanter-kant vloaz hep azgwelout ar vro a garer... Neuze e prometes, Soazig ? Tou ! Tou e ri an dra-se !

Deut 'oa ruz-tan he chodou, ar paourkêz Soazig, hag he malvennou a grene eun tammig war he daoulagad leun a zaclou.

— Tou ! a azpede c'hoaz ar c'hoadour koz en eur groazia e zaouarn dizec'het a oa evel daou skour keuneud maro.

Neuze e santas daou zorn flour o poueza war e ividigou ha diou vuzell kalz flouroc'h c'hoaz o pokat d'e zaoulagad.

— Toui a ran, va zad-koz ! Ma varvit em raok e rin ar pezh hoc'h eus lavaret d'in. Met, bezit dinec'h, n'eo ket c'hoaz evit ar bloavez-man ! C'houi a bareo... Diskouezit d'in an douar-se ?

O ! nag a c'houez-vat !... Sellit, he c'hemerit adarre hag hel lakit war ho pruched. Delc'her a ray tamm d'eoec'h, ho sifern a redo kuit, gwelout a reoc'h ! Douar ar vro ! Petra 'c'hellfe herzel ouz al louzou-se ?

Ha gant he daouarn skanv, Soazig a lakeas ar sac'h ouz skevent he zad-koz.

— Setu aze ! Na finvit mui ha kouskit, tad-koz ! »

Hag e vouc'hoarzas, leun a fizians. Gwir a lavare, Soazig : douar ar vro, an dra-se a c'hellfe beza kenkoulz eget eul louzou, ha gwelloc'h ! Hag evit gwir n'en devoe louzou-all ebet. Kement tra, gourc'hemennet d'ezan gant ar medisin, a veze taolet kuit, raktal ma ne veze den o sellout outan. Ne rae, evit para, nemet starda war e vruched ar sac'had douar. Hag an dra-se a rae eur vad d'ezan ! Ar paz a yae war nebeutaat, an derzienn a goueze. An douar oa, sur, penn-abeg da gement-se. Bep ar mare, en noz, e tigre ar sac'h hag e kemere eun tammig douar

vit e c'housât evel m'en defe kavet c'houez vat e yaouankiz. Hag eur vintinvez, sul lu gernus, pa zihunas, e voe souezet o welout n'edo mui ar sac'h en e gichen.

« — Soazig, petra 'peus graet anezan ? eme Yann Ar Fur o sevel war eun ilin. Hel laeret ac'h eus d'in, ailhonz vihan ? Soazig a c'hoarze, tost d'ar gwele.

— Ya, hel laeret am eus. Met n'hoc'h eus mui ezomm anezan p'eo gwir ez oc'h pare.

— Pare ? A gav d'it ?

— Penaos ! Ar medisin e-unan her c'hred ive ! Sevel a c'hellit, hirio zoken. Hag ho touar ? N'ouzoc'h ket petra reomp gantan ? Ni hel lakay en eur pod-pri, er prenestr. Hag er pod ec'h hadimp bleuniou. O ! ar bleuniou kaer a ziwano e douar ho pro ! ».

Siouaz ! eno e fazie, ar paourkêz Soazig. Ne yae ket kaer nevez-amzer Malakoff d'ar bleuniou, ha koulskoude Yann Ar Fur a oa aketus war o zro, d'o दौरa.

Eur gwall daol a voe kement-se da Yann. Kroumma 'reas muioc'hig e gein ; e vouez a deuas war semplaat ; e valvennou a skoe t'er evel divrêc'h eun neunver o vont da veuzi.

Eun abardaezvez, en eur erruout er gêr, Soazig, gant he mouez lîrzin, a lavaras d'he zad-koz :

« — Tad-koz, graet em eus hano ouzoc'h d'eun itron, eun itron vras eus ho pro ; dont a ra a-wechou d'hon ti-labour ha c'hoant bras he deus d'ober anaoudegez ganeoc'h.

— Ganen-me ?

— Ya, ya, tad-koz, ganeoc'h-c'houi. Disul e tevio d'ho kwelet. » Hag e teuas, an itron gaer ! N'eo ket hepken nevez-amzer Malakoff a deuas ganti e kambr Yann Ar Fur, met an hanv, an hanv breizat eus an deiz kenta betek an deiz diweza. Bez 'ez oa e gwirionez eus ar vro ; komz a rae yez ar vro hag anaout kontadennou ar C'hrannou hag ar vro tro-dro. Ouz he c'hlevout, ar c'hoadour koz a seblante d'ezan beza war leurenn Rumengol leun gant c'houez gwez ar C'hrannou.

O vont war-du ar prenestr :

« — O ! emezi, ar vleunienn souezus a zo er pod-pri ! D'eoec'h-c'houi eo, va c'henvroad ? Morse n'em eus gwelet eus ar seurt-se...

Va gwaz a zastum bleuniou, dreist-holl ar re rouez. Ma plijfe ganeoc'h he rei d'in.

Penaos herzel ouz eur genvroadez ken hegarat. Kas a rae ganti ar vleunienn, klozet mat e-touez eun tamm-paper. Pa voe aet kuit Yann a welas he doa lezet eur paper-all war gorn an daol-noz : daou vilhed a gant lur !...

Hag hor c'hoadour da chenj liou, evel ma vefe bet eur pikot

gwezenn o vennout e flastra en eur goueza. Kompren a rae mat : eun aluzen he doa graet an itron vat. Soazig he doa kontet d'ez i stor ar sac'had douar : Ha, war zigarez prenâ eur vluenienn... Ya, ya, an dra-se oa sur. Ha daoust d'e zaoulagad beza dizec'het gant kement a vloaveziou harlu ha poan e santas eun dael glouar o redek dreist e valvenn.

Eun nebeut derveziou goude, gant eur wellaenn, e kuiteas Malakoff, e dog ledan war e benn hag ar sac'h melen en e zorn. Soazig a oa aet d'e ambroug betek ar gar. Pa oe azezet mat war skaon ar c'hombod, Yann Ar Fur a stardas e verc'h-vihan war boull e galon.

« Dont a ri, hein ! Deus er vro pa vezi pinvidik ? Ha neuze e klaski va hano war eur maen-bez, e Rumengol ? Promet an dra-se d'in c'hoaz... »

Eur sutadenn skiltr a rannas an êr. Eur pok c'hoaz hag an îren a loc'has sioulik, en noz, en eur gemerout muioc'h-mui a herr etrezek Rumengol, bro an Itron Varia ; etrezek lanneier ha brugeier Menez Are ; etrezek ar sterig korvigellet ; etrezek gwez bras koad ar Chrannou ma ya o begou d'en em goll ken uhel en oabl ma ve lavaret e vefer gozik erruet en Nenv ma pignfer betek o begou.

YANN GORRIGAN.

HAG HER C'HILEVET HO POA ?

—> AR GAOUENN a zo koulz hag ar c'haz da logota. Kilheien hag o deus lostou a ugent troatad hirder a gaver er Japan.

—> AR VOCH-RUZIK VIHAN kerkent ha ma c'hell nijal eus he neiz a c'hell debri wardro pevarzek troatad hirder a vuzug pe a brenved.

—> E BRO AR PAPOUZED, war a lavar an Doktor Herser, ar rouejou da besketa a vez graet gant gwiad kevnid bras ha mantrus peger krenv e vezont.

Ar pesked, peurliesia, a jom, war o fenn, p'ou devez poan o treiza o boued.

—> AR Mezier a dlefe chom hep eva, evit e vrasa mad ha brasa mad e amezien.

Doue eo an hini 'bare
An Doktor 'n hini 'dap ar bae.

—> AR GIGERIEN a lavar eo an tamm diweza en eun aneval an tamm diesa da werza, rak eleiz a gav gwelloc'h mont, ez-c'houllou d'ar gêr, eget kas an tamm diweza ganto.

—> AR BRENERIEN TRAOU KOZ a bren ker mat ar pladennou bihan da lakât eslerm a veze laket war an taoliou gwechall, dirak pep den, dreist-holl pa veze kig yer da zebri.

—> ER PEVARZKIVET KANTVED edo ar c'hiz da zougen baroioù faos, evel ma touger breman dent faos, ha tud a oa hag a jenne baro, meur a wech bemdez ; n'hon eus ket kollet kalz a dra o koll eur c'hiz ken diskiant.

—> AR C'HAZARC'H a zo graet gant gwiskadou erc'h ha skourn, bep eil.

—> DIOUZ MA LAVAR an dud desket an aer a lounkomp bemdez a zo pounnroc'h eget ar boued a zebromp bemdez.

—> ER BLOAZ 1580, Elizabeth, rouanez Bro-Zaoz, a baed tud da jom e korn ar ruiou da drouc'ha troiou-gouzoug ar merched a grede dougen troiou-gouzoug henvel ouz he re.

—> LEDANA TOENN war bilieri a zo en Europ eo hini palez ti-kêr Padua, en Itali.

—> BETEK AR BLOAZ 1834, ne oa o sklerijenna ru'ou Paris nemet kleuzeriou-eol a ispill ouz eur jadenn a yae eus an eil tu d'egile d'ar ru.

—> AR CHELIEN, a leverer, a grog kentoc'h er re a zoug loereier du eget er re a zoug loereier a liou.

—> OUSPENN daou ugent brezel a zo bet, er bed, aboe m'eo bet sinet ehan ar Brezel Bras, breman ez eus ugent vloaz.

—> PEMZEK VLOAZ HA PEVAR UGENT en oevoa al liver brudet Tiziano (1477-1576) pa zavas e daolenn gaer « EM-gann Lepant » a virer e Madrid.

—> EUR CHAZ ne c'hell ket finval e bao pa vez o walchi e benn ; finval e benn eo a ra neuze.

—> O VALEus an eil penn d'egile da Vro Sina e c'hell eun den komz eur yez pe eur rann-yezh dishenvel bemdez, epad bloaz, ha c'hoaz n'en devezo ket komzet e kement yez dishenvel a zo er vro ec'hon-se.

—> WAR LAVAR COLLIERS, ez eus daou vreur o veva, en hevelep kampr, e Canisteo, e New-york, daou vloaz ha tri ugent a zo ha n'int ket bet aet c'hoaz, a-eneb o ger, roet an eil d'egile, da jom-hep komz morse an eil ouz egile.

Eur roudenn graet gant liou a zalc'h lec'h a voger etrezo.

—> AN DUD a vicher a lavar e c'hellont gand eul iur wer' o tont euz an teuz, ober eun neudenn ken tano ma vezo hir a-walc'h da ober tro an douar.

—> BREMAN kant vloaz ne veze ket debret a bemp lur zukr, er bloaz, dre benn-den ; breman ez a wardro 90 lur gant pep hini.

—> SKOSIZ n'int ket evit gouzanv al liou gwer ; aoun o deus n'en em gavfe droug ganto o tougen dilhad el liou-ze ; Iwerzonniz, i, o deus dibabet ar gwer evit liou o bro hag her c'hemer evid eul liou a chans.

—> PEURLIESA, an den, en eur redadeg hir a vez trec'h d'ar marc'h ; en eur redadeg verr ar marc'h a vez trec'h d'an den.

—> N'HELLER KET hen nac'h, eme an arc'heskob Curley, 60.000 kommunist a dalv 6.100.000 katolik, aman hag e pep lec'h kement all a youl a lakont da ober ar pezh a reont.

—> EUR CHLANVDI a zo evid ar c'hanaled klanv e Blakra, en Afrik uhela ; meur a gant kanval, bep bloaz, a vez degaset di da barea.

—> PEURLIESA, an dud vras a vev kosoc'h eget an dud vihan hag an dud treut kosoc'h eget o breudeur lart.

Farserez

Eur c'hlaoueterez koz eus a Folgoat o welet eur c'harr-dre-dan o tremen a lavar d'he amezogez : « Sellit, hennez an aneval di-valo-se ne gouez netra diouz e ziadrenv ! em a va micher o vont da netra ! »

Ar beleg, *derc'hent eur goul bras d'e gurust* : Kerz da welet ha n'eo ket aet va c'hador-govez gant al laer ! »

Ar c'hurust, *bet oc'h ober eun dro en iliz* : « O nann, aotroun re a dud a zo ouz he diouall ! »

Annaig da Mari. — Mari, deus da c'hoari 'ta ?

Mari. — N'hellan ket mont ; emañ o skriva da Gaourintina.

Annaig. — Met n'ouzout ket skriva.

Mari. — N'euz forz ! Kaourintina ne oar ket lenn.

Diskianted

En deizioù tremen, eur skrivagner bras o komz eus hor Breiz paour hag eus he zud reuzeudik a skriva d'in kement-man, e brezoneg, na petra 'ta : Ha se u ma 'z eus, breman, daou-ugent « vloaz m'emaoun oc'h arvesti ouz ar c'hlanvdi diskianted-man hep gellout gwelet c'hoaz gwellaenn ebet o tont en dud a zo ennan, « kaer a zo ober pep tra evit klask o farea ! »

Daoust peger kalet eo ar varnedigez-se ne c'heller ket miret da anzav ema ar wirionez gant an hini he doug hag ez eus eleiz a draou hag a raer e Breiz hag a ziskouez n'eo ket fur a-walc'h ar re o gra.

Ar relijion ne c'houlenn ouz den trei kein d'e vro ha koulskoude, nak a dud a relijion, war o meno, a zo hag o deus mez oc'h anzav e ouezont brezoneg ; na pegen dishenvel eo an dud-se diouz o Mestr, Hor Zalver benniget !

Jezuz Krist a dremenas e vuhez penn-da-benn oc'h ober ar pezh m'oa boaz da ober tud e vro ; komz a eure yez e bobl ha nann hini he gwaskerien ha poan-galon en devoa, evel e genvroiz, o welet pegen uhel e oa bet e vro gwechall ha pegen izel e oa kouezet en e amzer !

E daou-ugent vloaz e c'helled ober eul labour eus ar re gaera ; ha trei war an tu mat eur vro lakat war an tu gin.

Petra a zo bet graet ?

En em hegal, gwasoc'h eget bugale, ha netra ken !

Ped a gomz, a lenn hag a skriv brezoneg hizio muioc'h eget breman ez eus daou-ugent vloaz ?

war draou o bro, o deus o zroet war draou ar broioù all ha war draou ar broioù all hepken : an diskianted zo 'nezo !

Mont a reomp da zeski, saozneg, en tu all d'ar mor, italianeg, en tu-all d'an Alpoù, alamaneg en tu all d'ar Roen ha n'omp ket gouest da zistruha mat a-walc'h daou c'her brezoneg p'ema hor c'henvroiz ouz her c'homz bemdez e toull hon dor : diskianted z' ac'hanomp !

Pinvidik mor e vezomp, pa vez hano da harpa ar galleg ha paour raz-iliz pa vez hano da harpa ar brezoneg : diskianted z' ac'hanomp !

Rei a reomp da c'hounit da gement hini a deu da ginnig d'eomp
Brezoneg er c'henwerz

A drugarzh Doue, kelc'h-studi breizek Brest, goude beza lennet piz pevad ker ar Yez, Yann, M. Mab Koik, « Ar C'henwerz hag ar Brezoneg » (1) en deus savet, gant harp *Gwalarn* (2) eun emgleo nevez hag a c'hell ober kals a vad evit, dihana pelloc'h hor c'henvroiz morgousket, Emgleo ar brezoneg er C'henwerz.

Pal an emgleo-se eo : ober d'ar varc'hadourien implija ar yez vroadel en o c'henwerz : lakaat ar brezoneg a-wel, e pep stal, war bep skritell, war bep kelaouenn a Vreiz.

e varc'hadourez hep sellet eus pe vro e teu na pe yez a gomz !

E genta, oberenn : dastum hanoioù prenerien, ar muia ar gwella.

Paperennou a skigner dre ar vro ha setu aman ar pezh a lenner warno : ME HAG A SIN DINDAN A LAVAR E PENNIN LIN, DIGANT AR VARCHADOURIEN HAG A RA, DRE KEMENT TRA AM EUS EZOMM, AR MUIA MA CHEL-CHENOU HA DREIST-HOLL, DRE SKRID, GANT AR BREZONEG EN O CHENWERZ (3).

Feiz ha Breiz n'en deus nemet meuleudi da rei d'ar re a zegas er vro an doare nevez-se da stourm evit hor yez.

Ra vezo eta eleiz a brenerien o lakaat o hano war rollou emgleo ar brezoneg er C'henwerz ha tamm ha tamm ar werzerien a deuo da gaout muioc'h a zoujans hag a garantez evit hor brezoneg.

An hini a zo arc'hant en e zourn a c'hello, pa garo, lakaat ar werzerien da dremen dioutañ ha da zeski zoken e yez ma n'her gouezont ket.

(1) Moulet war SAV an diskar-amzer diweza : her goulenn ouz an A. Daniel, 9 ter, rue de Rouvray, Neuilly-sur-Seine.

(2) GWALARN, kelaouenn vizek, 40 lur er bloaz ; her goulenn ouz he rener : L. Nemo, place de La-Tour-d'Auvergne, Brest. C.C. 12.110

Eun taolig all c'hoaz !

Labourat a zo bet graet, er miziou tremen, da lakât emgleo etre holl skrivagnerien Breiz-Izel ; an emgleo n'eo ket deuet, en taol kenta, red eo poania c'hoaz d'hen degas da vat, rak komzou an Aotrou Trehiou, eskob Gwened, skrivet, — da c'houel Per « an holl Vretoned da skriva, da lenn, da gomz, da brezeg, da a-zeu e vezo nao bloaz, — a zo gwir atao :

« A ! pe da vare e splanno an deiz a c'halvomp pell 'vo, deiz « an emgleo gwirion etre Gocloiz, Tregeriz, Leoniz, Kernviz, « Gwenediz, pa vo eun doare rik ha spis, eun doare hepsen evit « gana ar brezoneg !

« Breiz-Izel n'eo ket bras a-walc'h, nak he bugale stank a- « wak'h, dre ar bed, evit kaout daou pe dri stumm d'ishevel « da reiza hor yez koz. Ma reomp, a bep tu, eur gammedig e « vo startoc'h an unvaniez... Plijet gant santez Anna, hor Mamm « garet, a gomze ken flour da Nikolazig, dastum an holl Vre- « toned dindan he mantell alaouret ! »

HIPPOLYTE TREHIOU
Eskob Gwened.

Eun enklask e Menez Are

War *l'Emancipation Nationale*, an 23 a viz kerzu 1938, em eus lennet eur pennad-skrid kaer savet gant hor c'henvroad Yann-Fanch Mauger diwarbenn « La Bretagne qui meurt », — Breiz o vervel, — hag e lavar ar skrivagner ennan eun dra hag a wel an holl : « Gars et filles n'ont qu'une idée : partir. — Pôtrede ha merc'hed n'o deus nemed eun hunvre : tec'het. —

Ha siouaz ! Pôtrede ha merc'hed a dec'h ha n'eo ket ober an neuz da ober eo a reont.

Piou a zo da damall ma krog klenved an divroa en hor yaouankizou, evel ma ra, ma n'eo ket al lezennou eo ha dreist holl ar skoliou ?

Ya ! ar skoliou hag a laka ar vugale da ruzia eus yez, gwis-kamant ha micher o zud.

Warlene, eur mestr-skol a reas eun enklask etouez e skolidi evit gouzout pe vicher a gemerjent pa deujent da veza bras ; mat, war 40 pôtr, unan hepken a lavaras e kendalc'hje da veza labourer-douar, evel e dad. An 39 all a oa gwell ganto mont da glask o bara d'ar c'hêriou bras, eget chom war ar mêz, da duriat douar !

Pegoulz eta hon devezo skoliou hag a lakay ar vugale da garet relijion, yez, micher ha bro o zud ?

Radio Breiz

D'an 28 a viz c'houevrer a zeu, e vo eun abadenn vrezonek, e Roazon, adalek 20 eur 30 : EUN DRO E BREIZ, gant Herri CAOUÏSSIN.

Kanaouennoù gant ar barz Fanch Stefan eus a Gastell-Paol ha gant Kelc'h Keltiek Roazon, renet gant an A. Cairou.

Tro ho pezo, evelse, dre an T. S. F., da ober eun dro d'hor Breiz, en eur dremen dre zant Malo, Landreger, Kastell-Paol, Roskov, Lambaol-Wimiliau, Roc'h-Trevezel, Menez-Are, Beg ar

Raz, Enez Groe, hag en eur vont e klevo'h kanaouennoù kaera ar Bleun-Brug.

Diskleriet e vezo ivez Pardon an itron Varia, e Koatkeo, gant kan ar bardonerien, son ar c'hleier, ar biniou hag ar vombard

oooOooo

Radio Kembre

D'an 3 a viz meurzh, ha nann d'an 28a viz c'houevrer evel m'hon devoa lavaret er miz tremen, eo e kaso hor breudeur tramor o « frogramm » brezonek, eus an eil penñ d'egile d'ar bed, dre skigngomzerez, (T. S. F.)

D'an 3 a viz meurzh azeu eus a 21 eur betek 21 lur 30, lakit nadozenn ho T. S. F. war Abertawe (e saozneg Swansea) hag e klevo'h kanaouennoù ha prezegennoù Breiziz Kembre

Johniged Kastell-Paol ha tro-war-dro a vezo c'hoaz e Kembre, neuze, o we rza ognon, a gano ivez en abadenn-se.

oooOooo

Sant Cadoc

Unan eus hol lennerien goude beza lennet buhez sant Cadoc e *Feiz ha Breiz* ar miz tremen a skriv d'eomp : « Eur chapel, gwechall eus ar re gaera, ha kaer c'hoaz ha darempredet, en deus sant Cadoc e Gouesnac'h. »

Bennoz Doue d'al lenner en deus bet ar vadelez da zegas d'eomp ar sklerijenn-se ; ra deuiio eleiz da ober evel dan, bep miz, evit brasa enor hor zent koz.

Eur vetalenn a enor

An Aotrou James Bouillé rener *An Droellenn* en deus bet digant Akademi an Arzou kaer, eur vetalenn a enor evit e holl labouriou savet gantan hervez giz Breiz.

Labouriou eleiz a zo bet savet abenn breman e Breiz-Azel, hervez e zoare nevez da zevel ilizou ha tiez, evel chapel Sant Egareg, e Lesneven, chapel Itron Varia Goatkeo, e Scignac, hag hini Sant Josef, e Lanuon.

Kinnig a reomp d'an Aotrou Bouillé, hor gwella gourc'hemennou.

Kelou eus hol lennerien

An A. hag an I. Yann Bodenez, a zo laouen o rei d'eoc'h da anaout ginivelez o merc'h Sazanna, d'ar 15 a viz Kerzu 1938. Yec'hed mat d'ar Vreizadez yaouank ha d'he zud.

La Sauvétat (Puy-de-Dôme).

An A. hag an I. Alfred Lajat, a gemenn d'eomp maro o mab Herri, tremenet, d'ar 27 a viz genver, en Naoned, d'an oad a 19 vloaz. Doue r'hen pardon!

pet lenner nevez a gavoc'h er miz-man ?

Kresket hon eus, evel m'her gwelit, *Feiz ha Breiz*, eus an hanter er miz-ma ha ma kresk niver hol lennerien, eus an cil miz d'e-gile, e chomo er vent-se, sur a-walc'h.

Ra deuiio eta kement hini a gar hor brezonég da glask d'eomp lennerien nevez.

Daouzek lur er bloaz n'eo ken *Feiz ha Breiz* pa vez keme-ret pemp niverenn war eun hevelep hano.

Petra eo daouzek lur er bloaz en deiz a hizio ?

Breman ez eus pemp bloaz war n'ugent eur bilhed a 100 lur a dalvez 100 lur aour ; ne dalv mui, sioutaz, nemet 8 lur aour ha pevar real-eta ne dalvezont nemet 8 santim.

Daouzek lur er bloaz 1939 a dalv eta nebeutoc'h eget pevar real er bloaz 1914.

Ha rak-se, arabad da zen gortoz kaout eur bern marc'hadourez gant 12 lur.

Gwella o deus hol lennerien da ober, e lec'h klemm, eo degas lennerien nevez ha seul-vui e vezo anezo ha seul-vui e vra vaio *Feiz ha Breiz*.

moueziou

ar

vereuri

MOUEZ AN DENVED
Hor mereuri a Goad-Bleiz
Braoa hini 'zo e Breiz !
Eno ez eus eur bagad
A ouspenn triouec'h danvad ;
Selaouit-i o veiat :
Bè, bè, bè !

MOUEZ AR SAOUT
Pa vez amzer gaer en hanv
D'ober eun dro-bell ez an
...Piou 'zo du-hont, a laret !...
Selaouet hag e klevfet !
Sed e kanont holl kevret :
Môu, môu, môu !

MOUEZ AR C'HI
Eno 'man Loullig, hor c'hi,
...Daou vignon ac'hanomp-ni !...
Hên 'ya da gas an denved
D'ar park hag an holl loened ;
Hen 'harz ouz an bailhoned :
Waou, waou, waou !

MOUEZ AR C'HILHOG
Eur c'han a zo d'in eur marz
Pa vez an deiz en e darz !
Gand ar beure e sav sklér,
Gwechou hir, ha gwechou berr ;
An holl her c'hlev er c'harter :
Kô kô gô, gô, gôk !

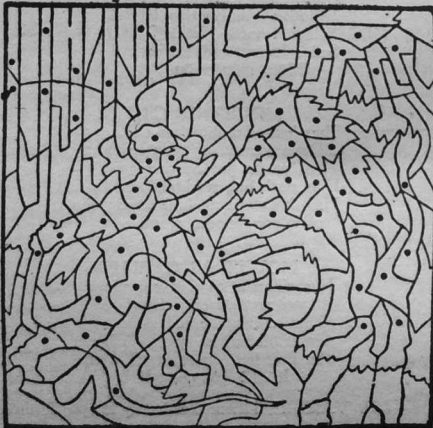
F. VALLEE, Diwar kembraeg Edgar Philips.

— Perak ez eus eun toull en da zisglaotier evel-se?
 — Evit ma ouezin peur ec'h ehano ar glao da ober!

Katell hag he ozac'h a zo ét da leina da di Varjan Strouilh. Setu ma skuilh Marjan eur banne lèz war chupenn nevez ozac'h Katell.
 — Diouallit 'ta, Marjan, da skuilh lèz evelse, war va chupenn nevez...

— O bezit dinec'h aotrou, aman ez eus lèz a walc'h: dek bioc'h am eus ha lèz ganto n'eus forz pegement!

Gant
 ho kraion
 duit an ta
 kennigou
 a zo eur
 pik warno
 hag ho pe-
 zo eun bao
 lenn.

Klenved ar c'henou hag an dent
L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE
L. JEZEQUEL

Tenner dent
 Loreet gand skol-vedesinerez Paris

A denn on dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
 ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diweza
 Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e
 BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsultationou
 o zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, aboue 9 eur betek
 kreisteiz, ha da 2 eur betek 6 eur. Téléphone : 0-6.

Yec'hed ar Vugale
 ar «SIROP FERET»

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouenniu hag a gaver er mor, ar sirop-man a
 ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus
 ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag
 hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eil-moru, ar sirop
 Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da
 yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izih,
 a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant
 andoken, an trousklennou laez, ar werbl, an doueier fall, droug-ar-
 roue, hag ar zempladurez a deu warlec'h ar ruzel hag an dreoc, etc...

En vente dans toutes les pharmacies

Dépôt rincipal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi) BREST.

EUN HANO IEPKEN

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e
MONTROULEZ

LUNEDOU a bep seurd evit an holl

Eun dibab eus an traou gwella evit ar-re vouzar
Photos - Appareils - Plaques - Pellicules
— de toutes marques —

TI POITEL --- Ti a fizians

Place Thiers & Place des Viarmes — MONTROULEZ —

Ti koz L'OLIEROÙ
L'HOSTIS ET JORDES, Successeurs
18, 27, rue Louis Pasteur, 18, 27 — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en
HON TI eo e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa
e mouchoerou ha tavancherou brodet.

SEIZ MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus
forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roet e mar-
c'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou niverus diwar
diskouez o c'hartenn.

Ar Merour H. CAQUISSIN Moulerez Kreisker, Kastel-Paol, Bro-Leon, Breiz